TÜRK MİLLETİ ATATÜRK'Ü YENİDEN KEŞFEDİYOR

13 Temmuz 2026

Yıldırım Koç

Kul sıkışmayınca Hızır yetişmezmiş. Kul iyice sıkıştı. Hızır da Atatürkçülük, Kemalizm.

Türkiye giderek derinleşen bir ekonomik kriz yaşıyor. Ayrıca, emperyalistlerin Türkiye'nin birlik ve bütünlüğüne ve varlığına yönelik saldırıları yoğunlaştı. Diğer taraftan 24 yıldır iktidarda olanlar, Atatürk devrimlerine ve Cumhuriyet'in kazanımlarına karşı olumsuz bir tavır içinde. Ekonomik kriz ve Türkiye'ye yönelik saldırılar: Bu iki olgu tarihimizde ilk kez birlikte yaşanıyor. Her şerde bir hayır vardır.

İşçiler, memurlar, sözleşmeli personel, işsizler, emekliler, geleceğe ilişkin umutlarını yitirmiş gençler ve özellikle üniversite öğrencileri ve mezunları için hayat her geçen gün daha da zorlaşıyor. Atalarımız, "deve var bin akçe ucuz, deve var bir akçe pahalı" demişler. Halkımızın büyük bölümü için bir akçelik deve bile pahalı.

Buna karşılık Türkiye tarihinin en büyük servet ve gelir dağılımı adaletsizliği yaşanıyor. Dünya dolar milyarderleri listesindeki Türklerin sayısı her yıl artıyor. Televizyonlarda yayınlanan dizilerdeki yayla gibi evler, aşırı israfa ve lükse dayalı hayat tarzları insanları sorgulamaya itiyor. Yolsuzluklar, hırsızlıklar, yandaşların korunması ve kollanması gibi uygulamalar, sosyal medya aracılığıyla geniş kitlelere ulaşıyor.

İnsanlarımız son derece zeki, şeytana pabucu ters giydirecek kadar kurnaz, çarıklı erkanıharptirler. Adam kullanarak işlerini halletme konusunda son derece ustadırlar. Son derece gerçekçidirler, olmayacak duaya amin demezler. Yalnızca kısa vadeli çıkarlarını çok iyi bilirler. Kendilerine çok güvenirler. Bu aşırı güven ve hızla zengin olma hırsı, bazen kendilerinden daha kurnaz olan dolandırıcıların kurbanı olmalarına da yol açar.

İnsanlarımızın bu özellikleri dikkate alınmadan, hangi durumlarda nasıl tepki vereceklerini tahmin etmek mümkün değildir.

Bugün yaşadığımız sürecin nereye doğru evrileceğini tahmin edebilmek için geçmişte yaşananlara başvurmakta yarar vardır.

Kurtuluş Savaşımız yıllarında İstanbul'daki işçilerin çok büyük bölümü Anadolu'daki mücadeleye karşı duyarsız kaldı. İstanbul'da işçilerin örgütlü bulunduğu sendikalar da aynı tavrı benimsedi. Hatta işgalcilerle işbirliği yapan sendikacılar da oldu.

Bu durum nasıl açıklanabilir?

Birinci Dünya Savaşı sırasında işçiler büyük sıkıntılar yaşadı. Hem gerçek ücretleri düştü, hem de birçok mal piyasadan çekildi; karaborsa aldı başını gitti.

Güvenilir verilere göre, vasıfsız inşaat işçilerinin 1901 yılındaki gerçek ücretleri 100 kabul edilirse, bu ücret 1910 yılında 127 düzeyine yükselmişti. 1914 yılında 86'ya ve 1918 yılında 12'ye düşmüştü. İnşaat sektöründe vasıflı işçilerin ücretleri 1901 yılında 100 kabul edilirse, 1910 yılında 120 olmuştu. 1914 yılında 85 olan ücret düzeyi, 1918 yılında yalnızca 8 idi.

Bu ücretler 1919-1922 döneminde, İstanbul'un işgal altında olduğu yıllarda katlanarak arttı. Piyasadan çekilmiş olan mallar da bulunur oldu.

İmalat sanayiinde çalışan işçilerin durumu konusunda daha ayrıntılı bilgi vardır.

Türkiye'de imalat sanayiindeki gerçek ücretler 1914 yılında 100 kabul edilirse, ücretler 1918 yılında 28'e kadar gerilemişti. Diğer bir deyişle, işçiler satınalma güçlerinin yaklaşık dörtte üçünü kaybetmişti. Ancak işgal başladı. 1922 yılında gerçek ücretler 28'den 75'e çıkmıştı.

Özetle; İstanbul işçilerinin çok büyük bölümünün Kurtuluş Savaşımıza karşı tavrında kısa vadeli çıkarları belirleyici oldu. Birinci Dünya Savaşı yıllarında hızla düşen gerçek ücretler, emperyalistlerin işgali döneminde ciddi biçimde yükselince ve piyasada mallar bollaşınca, insanların "vatan kaygısı" geri plana itildi. Özellikle milli bilincin yeterince gelişmediği koşullarda bu eğilim daha da güçlendi. Bağımsızlık ve vatan gibi konular, ekonomik durumun iyileştiği koşullarda, önemini yitirdi.

Benzer bir durum, Türkiye'nin NATO'ya girdiği, ülkemizin dört bir tarafında ABD üs ve tesislerinin kurulduğu, bakanlıklarda ABD ajanlarının cirit attığı, "barış gönüllüsü" adı altındaki ABD istihbaratçılarının özellikle sağlık ve eğitim alanlarında faaliyet gösterdiği, olası bir sıcak savaşta

Türkiye'nin feda edileceği koşullarda yaşandı. Türkiye'nin bağımsızlığı büyük darbeler yedi. Bu saldırıları teşhir eden vatanseverler, tüm çabalarına karşın halktan kitlesel bir destek alamadı.

1950'li ve 1960'lı yıllarda, 1919-1922 dönemiyle benzer bir durum söz konusu.

Türkiye'nin bağımsızlığı zedelenirken, halkımızın refah düzeyi yükseldi. Kabaca 1946-1973 yılları, kapitalizmin altın çağıdır. Türkiye bu durumdan yararlandı. Ayrıca NATO'nun güneydoğu kanadı olarak, bazı başka yardımlar da aldı.

Bu yıllarda, İşçi Sigortaları Kurumu ilk kez geniş işçi kitlelerini, günümüz ölçütlerine göre yetersiz de olsa, sosyal güvenlik şemsiyesi altına aldı.

Dünyada yaşanan ekonomik canlılıkla da bağlantılı bir ekonomik büyüme oldu. Marshall yardımının da etkisiyle, karayolu taşımacılığı hızla yayıldı; tarımda hızlı bir mekanizasyon yaşandı, köylünün yaşamının her alanında olumlu etkiler yapan traktör hızla yaygınlaştı; kırsal kesimde önemli yatırımlar gerçekleşti.

Halkın tüketim kalıbında önemli değişiklikler yaşandı. Çarıktan kara lastiğe ve kunduraya geçildi. DDT, köylünün yaşamında önemli bir sorun olan haşerata karşı etkili bir araç olarak kullanılmaya başlandı. Antibiyotik olarak ilk kez penisilin kullanıma girdi ve verem ve frengi gibi yaygın ve öldürücü hastalıklarla mücadelede önemli başarılar elde edildi. Radyo yaygınlaştı. Tereyağı alamayan margarin yiyebilmeye başladı. Mangalın yerini gazocağı aldı. Ardından tüpgaza geçildi. Köylere elektrik ve yol gitti. Montaj biçiminde başlayan ithal ikameci sanayileşmeyle birlikte, bazı dayanıklı tüketim mallarının üretimi başladı ve yaygınlaştı.

Tarımdaki mekanizasyon, tam olarak mülksüzleşmemiş bazı köylüleri kente itti; kentlerin olanakları bu insanları kente çekti. Gecekondular hızla çoğalmaya başladı. İnsanlar, bugünkü ölçülere göre çok geri olan bazı olanaklardan kentlerde yararlanabildiklerinde, kendilerini köylerine göre çok daha rahat hissettiler. Kentin yetersiz eğitim, sağlık, iş, eğlence olanakları bile, "nispi bir refah" sağladı. Köyden kente göçle birlikte kentler bir ölçüde köyleşti, ama televizyonun olmadığı koşullarda insanların dünyasında bu yolla büyük bir değişim yaşandı.

İşçilerin çalışma ve yaşama koşullarında önemli gelişmeler sağlandı, çalışma mevzuatında işçiler lehine çok önemli değişiklikler yapıldı. Açılan fabrikalarda yeni iş olanakları yaratıldı. Sendikalaşma arttı. İşçilerin gerçek ücretleri artırıldı.

Türkiye'nin bağımsızlığına yönelik saldırılar, Türkiye'de halkın refah düzeyinin yükseldiği dönemde gerçekleşti. Bazı kişi ve kuruluşların tüm çabalarına karşın, halkın büyük bölümü, emperyalist güçlerle işbirliği yapanları destekledi, emperyalistleri "dost" kabul etti.

Günümüzde bu durum tamamıyla farklıdır.

Emperyalist güçler ve işbirlikçisi bölücü terör ve casusluk örgütleri Türkiye'ye saldırmaktadır. Ancak halkın büyük bölümünün hayat standardı her geçen gün daha da düşmektedir. Türkiye'de geniş emekçi sınıf ve tabakalar, tarihimizin en hızlı ve büyük mutlak yoksullaşmasını yaşamaktadır. Bu hızlı yoksullaşma, küçük bir azınlığın olağanüstü büyük yolsuzluk, hırsızlık, ihtişam ve israfı gözler önündeyken yaşanmaktadır.

İkinci önemli gelişme, siyasi iktidarın tavrı ve uygulanan ekonomik politikaların sonuçlarıyla ilgilidir.

Türkiye'de CHP'nin tamamen veya koalisyon hükümetleri aracılığıyla hükümette olduğu dönemlerde ekonomik krizler yaşandı.

Cumhuriyet kurulduğunda Osmanlı'dan devralınan enkazdan bir devlet kurulabilmesi için nüfusun dörtte üçünü oluşturan köylülüğe yüklenildi. 1927 yılında tarım krizi yaşandı. 1929 Dünya Buhranı öncelikli olarak köylüleri vurdu. İkinci Dünya Savaşı yıllarında büyük sıkıntılar yaşandı.

1950-1960 döneminde iktidarda olan Demokrat Parti, Atatürk ilke ve devrimlerinden saptı, gerici yapılanmaların önünü açarak siyasi destek sağladı. Ancak halkın verdiği desteğin en önemli nedeni, bu yıllarda yaşanan ekonomik büyümeydi. Yeni iş olanakları açıldı. Yukarıda ele alınan olumlu gelişmeler yaşandı.

1960'lı yıllarda Adalet Partisi iktidarlarında da aynı ekonomik gelişme ve refah artışı gerçekleşti. Cumhuriyet'in kazanımlarına yönelik saldırılar artarken, insanların hayat standardı yükseldi.

1978-1979 yıllarında iktidarda CHP vardı. Tüp kuyrukları, sigara ve margarin temininde yaşanan zorluklar, elektrik kesintileri, vb. hâlâ konuşulmaktadır.

Türkiye tarihinde ilk kez, Atatürk devrimlerine ve Cumhuriyet'in kazanımlarına sahip çıkmayan bir

siyasi iktidar döneminde geniş halk kitleleri çok kapsamlı bir mutlak yoksullaşma yaşamaktadır.

İnsanlarımız gerçekçidir.

Tarihimizde ilk kez emperyalistlerin hem vatanımıza, hem de halkın çok büyük bölümünün ekmeğine ve haklarına saldırdığı bir süreç yaşanmaktadır.

Tarihimizde ilk kez, Kemalist devrimlere ve Cumhuriyet'in kazanımlarına sahip çıkmayan bir siyasi iktidar döneminde Türkiye tarihinin en kapsamlı mutlak yoksullaşması yaşanmaktadır.

İnsanlarımız sıkışmıştır. Milletimizin çok büyük bölümlerinin giderek artan biçimde Atatürk'e, Kemalist devrimin ilke ve uygulamalarına, Cumhuriyet'in kazanımlarına sahip çıkmalarının temelinde bu iki önemli gelişme yatmaktadır.

Atatürk çok büyük bir dahiydi; ancak onun arkasında Türk milleti vardı. Gün, yeni bir Atatürk beklemek değil, Atatürk'ün büyük ölçüde yukarıdan aşağıya gerçekleştirdiği atılımları, bu kez aşağıdan yukarıya korumak ve geliştirmektir. Bunun nesnel koşulları olgunlaşmaktadır.